

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

Főszerkesztő :

Ladányi Mihály

Társzerkesztők :

Kiss Géza és ifj. Rác Lajos

Felelős szerkesztő :

Szigethy Ferenc

Tartalom : Szigethy Ferenc : Utolsó sorok. — Kiss Géza : Szerelmek szerelme (versek). — Kiss Géza : A négy levelű lóhere. — Szigethy Ferenc : Búcsú (vers). — Angyal Viktor : Bóna Miklósról. — A sárospataki főiskola aranykönyve (tanulók). — Kiss Géza : A gránát-almafa. — Gulyás József : Az Ifjúsági Közlöny egyik feladata. — G. : Adattár. — Irodalom. — Hirdetések.

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal :
Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés
egész évre 4 kor.

XXXI. évfolyam.

Junius hó.

1915

Sárospatak legrégebb és legnagyobb férfiszabó divatüzlete (Városháza épületében)

Weinberger Sámuel férfiszabó.

Felhívom a m. t. ifjuság b. figyelmét, hogy a közeledő tavaszi időnyre legelegánsabb és legjutányosabb áru, elsőrendű tavaszi ruhákat készítek.

Kényelmes fizetés!!

Tekintettel az előrehaladott téli időre, nagy raktáromon levő férfi, fiuöltönyök és téli kabátok leszállított árban kaphatók!

Kundráth János

sárospataki cipésmester (Pataka-köz) készíti a legelegánsabb és legtartósabb uri és női cipőket. Legfinomabb kivitel. Olcsó ár. Minden részről a legteljesebb elismerés. Az ifjuság számára különösen nagy árkedvezmény!

HA NINCS STENDIG S.

pontosan járó órája, keresse meg

órás és ékszerész sárospataki üzletét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany ezüst és szíj láncok, mindennemű ékszerek a legnagyobb választékban kaphatók. — Villanylámpák a legkülönbélebb kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill. Becserél s javít órákat két évi jótállással.

Miért

kap annyi megbízást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógyar?

Mert

a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan és az árai jutányosak. Képviseli Sárospatakon az ifj. DANGZIGER JÓZSEF cég

Igen tisztelt Uraim!

Szives figyelmöket arra hívom fel, hogy

áru- házamban

mindennemű uridivat cikkeknek árait mélyen leszállítottam, ennél fogva kérem szives bevásárlásaiknak minél előbb való eszközésére. Magamat szives pártfogásukba ajánlva, vagyok kitűnő tisztelettel

Deutsch Hermann

Nagy alkalmi vásár!?

Sárospataki
Ifjúsági Közlöny

XXXI. évfolyam.

Június hó.

1915.

Főszerkesztő:
Ladányi Mihály

Társzerkesztők:
Kiss Géza és ifj. Rác Lajos

Felelős szerkesztő:
Szigethy Ferenc

UTOLSÓ SOROK.

Harmadszor írok búcsúzókat ennek a diákújságnak utolsó, évvégi számához. S úgy érzem: mindegyik búcsúzás közül ez a legfájóbb és a legtöbb szomorúságtól áthatott. És ha valamikor ilyenkor évvégén belső, lelki érzéseket írtam itten az újságolvasó ifjúságnak, úgy talán ezt most a leginkább tehetem. Hiszen ezek az utolsó napok akármelyik pataki diáknak is szomorú, szinte a sírásig szomorú napok voltak mindíg. Annál inkább ilyenek nekem, akinek itt különösen sok van, amitől most búcsúzkodni kell. A sok minden közt ilyen ez az újság, amihez itt Patakon a legőszintébb szeretettel voltam hozzánőve mindíg. Ott voltam itt létem alatt úgyszólván minden szám megszületésénél; ott voltam azóta, ahogy az öreg Collegiumhoz eljöttem egy hideg szeptemberi reggelen, egészen mostanáig, amikor utóljára kell összeszedni a diákládába mindent. — Érzem, hogy nem mindennapi, szentimentális köszönés ez az óra most ettől az újságtól, aminek én itt minden időmet odaadtam. Együtt értem vele jó-rossz sorsot, ahogy az idők járása hozta. Együtt értem azokat a napokat, amikor közönyösséggel mentek mellette el, vagy amikor élő mozgalom támadt a benne mondottak után. — És nekem boldogság volt a legjobb barátnak mellette lenni és kitartani, ha sokszor megfáradva is.

A céloom eleitől kezdve ez volt: irodalmat teremteni abból az életből, amit a pataki diák-ifjúság napról napra él; összeszedni azt a kevés romantikát, ami még itt hál' lstennek megmaradt; szépségeket mutatni meg abból a nagyon szűk világból, ami ezt a bohém, vidám diák-népséget körülveszi. — — Nekem nagy boldogság volt a diáki lant és tudom, hogy annyi sok lesz benne az örökre megmaradó kedves emlék hogy eljövendő, késői szép estéken is szeretni fogom minden hibájával is együtt.

Ami ezt a legközelebbi elmúlt esztendőöt illeti, ami az egész szerkesztőség és a dolgozótársak munkája volt: azt hiszem azok után kedves szívességgel és vád nélkül bocsát utunkra az ifjúság. Erőinket a legjobb lélekkel vetettük a munkára, hivatásunkat a legjobb igyekezettel próbáltuk betölteni. Hűséggel fáradoztunk a ráncbizottakban — amennyire mindnyájunktól tellett. Ugy hisszük nem kell a magunk mentésére itt sok szót felhozni, úgy hisszük, hív munkásai voltunk az ifjúságnak.

Egy dolog van csak, ami említést kíván, ami nem rendes folyású volt az újságnál: az egyes számok időközi kisése. Ezt azonban azoknak, akik közvetlen mellettünk éltek s látták a mai viszonyok között a nyomdánk életét, nem igen sokat kell magyarázni. Széles e hazában minden egészében megmásult, vagy legalább is nagy zökkenésnek volt kitéve a felettünk dúló háború miatt. ennek az intézménynek is meg kellett azt érezni tehát.

Egyéb más, ha akármilyen is nem közmegeledésre szolgált volna itten: utólagos szíves elnézését kérjük az ujságolvasó ifjúságnak. De ezt csak feltételesen mondjuk itt, mert inkább hisszük, hogy jó emlékezéssel bocsát utunkra az ifjúság.

Szigethy Ferenc.

SZERELMEK SZERELME.

RÓZSAHIMZÉS.

Valaki keze rózsákat hímez
 Sugáros arcod hószín selymére,
 Ki a fehérre hajnalpírt szinez
 Csak te tudod tán: él-e, tündér-e?

Ki himzi hát ki szép orcád selymét,
 Mit a tél keze halványra havaz?
 Ki csókolja rá az élet színét —
 No valld meg édes: én, vagy a tavasz? . . .

ŐRZÖM AZ ÁLMOD.

Alvó rózsáid rólad álmodnak,
 Illatuk árja beillan hozzád,
 Ők meg a lelkem minden színüket,
 Minden kincsüket neked áldozzák.

Merengve köztük őrzöm az álmod,
 Semmi se merje megzavarni azt
 . . . Jaj, csak a szívem fel ne rezzentsen,
 Ahogy feletted vergődve virraszt . . .

Kiss Géza.

A NÉGYLEVELŰ LÓHERE.

— Német mese után. —

Az erdő alját dúsgazdag virágpompával borította be a május. A leány és a költő kézenfogva andalogtak és ha dús virágcsomót leltek felujjongtak, néha kacagva iramodtak egy-egy pillangó után, mintha bohó gyermekek volnának, hiszen övék volt az erdő, a tavasz, az élet.

A leány fürtjeit vadvirág-párta koronázta, vállát, mellét virág lepte, — olyan volt, mint a földre szállt tavaszisten. Ügyes keze cserfalevélből tűzött füzért a költő kondor hajába s az olyan volt, mintha meg lett volna dicsőülve.

Egy kerek sziklatömbhöz értek, melyet zöld bársonnyal takart be a moha. A leány — mintha az volna a tavaszisten trónja — fürgén rebhent rá, a költő pedig — mint az ő trubadurja — leheveredett lábai mellé a pázsitra s hódolattal nyújtott fel neki egy véletlenül talált négylevelű lóherét. A leány csillanó szemmel örvendett a szerencsevirágnak:

— No várj, elmondom a meséjét!

*

Mikor a jó Isten réten-mezőn minden füvet, virágot megteremtett, alig arasznyira egymástól egy piros és fehér lóhere sarjadt ki a földből. Fejecskéjük bimbózva kandikált ki a még hármassal levélkék közül és bájosan bókoltak egymás felé. Nagyon szerettek volna tőzsomszédok lenni, hogy elsusogják: mennyire elbájolta őket a nyár csiráztató pompája. De földre gyökerezett lábukkal nem változtathattak helyet s nem volt mit tenni, mint az ég felé ágaskodni. E felé nyujtogatták karcsú kocsányukat és a langyos lég, a friss csermelyvíz vidáman növesztgette őket. Egyszer csak egészen megnyúltak s a szellőt hívták segítségül, mely már egymáshoz hajlíthatta fejecskéjüket.

És úgy is történt.

Ó, mily boldogan éltek így! Most már elfecseghették szívük örömét s a legédesebb illatot lehelték egymásra. A szellő pedig pajkos játékot űzött velük. Amint egy este ismét feljebb ágaskodtak, úgy összeborította a két lóherét, hogy megremegtek a gyönyörűségtől és a piros nem bírta megállani, hogy meg ne csókolja a fehéret. Ez egészen elpirult s a vakmerő csóktolvaj is úgy belevörösödött, mintha alpesi lóhere volna.

A szellő erre tova libbent, de éjjel még sokszor incselkedett így. Mily pompás lenne, ha holnap is eljönne! . . . Ezalatt feljött a hold és gyönyörködött az álmában mosolygó két virágban. Gyanútlan szendergésük édesdedtségében észre se vették, hogy egy nagy, gonosz pók — csupa irigység és méreg — szürke fonalakat feszített ki és finom, erős hálót szőtt.

Serényen dolgozott a holdfénynél a szürke boszorkány, nesztelenül, szüntelenül egész éjjel. Mire a hajnali napsugár felcsókolgatta az álmat a virágkelyhekből s a virradati szellő édes játékra osont a két kis virághoz — nagy pók-háló volt közük feszítve. Hiába billegette a fuvalom a magas fűszálakat, hasztalan igyekezett a finom szövetet szétszakítani, — megreszketett, de erősen tartott. El voltak szakítva, boldogságuk szerte foszlott. Lelankasztották fejcskájukat és sírtak, sírtak reggeltől estig.

Hálójából gúnyosan nézett rájuk a művére büszke pók:

— Fogadd hát a pillangót — förmedt a szegény fehér lóherére — aki elvesz téged, aki csinos, fiatal, csupa életkedv! Vagy a barna cserebogarat, ha őt nem is bántja a szépség, hú és értelmes!

— És te, hetyke, szerelemittas pirosom! Vadméhek és takarékos királynők esengnek kegyedért, nem édesget felhalmozott kincsök? Nézd csak, hogy megigézted a csillogó szitakötőt! Add neki lángoló szíved!

De minek is jönnének rovarok, lepkék a két szerelmeshez? Hiszen ők repkedhetnek, versenghetnek másutt!

Piros virág,
Fehér virág,
Szomorúság
Epeszti a szívét,
Mért is szakíták szét?

gy csirpelt a tücsök a fűben, így dalolt a pacsirta a hajnali levegőben. Fekete pettyes katicabogárkák, vidám legyecskék részvétellel hordoztak volna legalább epedő üdvözléseket egyiktől a másiknak, de fennakadtak a gyászos hálóban. Sőt egy bátor szentjános-bogárka sem járt jobban. Nagyokosan akart hozzálátni a dologhoz s egy koromsötét éjjel útrakelt mécszeivel, de másnap a kacagó napsugárban szomorúan látta a két szegény virág, hogy ő is hajótörést szenvedett.

Ámde most jött Szentjános-éjszakája! Csodálatos titokrezdült meg minden bimbóban, kehelyben, feléledt

minden szírom, mert ez a virágtündérek bűbajos ünnepe. És amelyik tündérke pontban éjfélkor elkap egy hold-sugarat, mely felviszi a jó Istenhez és kér tőle valamit, — kérése mindig teljesül.

Oh, hogy várta a két kis lóhere a varázsórát és hogy imádkozott minden áldott este a holdhoz: ne felejtkezzék el róluk a szent éjfélkor.

. . . Most hangzott el az utolsó óraütés és — ott termett egy táltos, hogy a két herceg tündérkét felemelje a az ezüst holdsugáron a mennyei Atyához. Először, amint a jó Isten megkérdezte, mi a kívánságuk, elpanaszolták szívük fájalmát és kérve-kérték: szaggassa szét a hálót és pusztítsa el az ocsmány pókot! De az Úr, aki bölcsebb és szélesebb látókörű, mint a szerelmes virág-gyermekek, kacagva rázta fejét:

— Csakhogy a többi galád pók az éj palástoló sötétében mind szövi bogozza elválasztó hálóját a földön, — hogy akartok védekezni? Nem tud szerelmetek valami okosabbat kieszelni?

Erre a két kis törpe egymásra borulva átkarolta egymást, ahogy csak bírta:

— Oh édes Istenkénk — zokogták — vedd el mindenünket, amit akarsz, csak hagyj minket együtt. Három levelünk közül örömet neked adjuk mind a ketten a leg-szebbet — im fogadd hálaáldozatul! — de kérve-kérünk, a megmaradt négyet ne válaszd el többé. Hadd nőjön egy szárra, örökre egyesülve!

A kis angyalkák, akik félkörben álltak Teremtőjük körül. a szerelmi hűség ily páratlan példáján megindulva nem bírták visszafolytani gyöngyöző könnyeiket . . .

— Teljesüljön kívánságotok — szólta az Örök Szeretet — ma Szentjános éjszakája van. Ez lett hát a négylevelű lóhere születésnapja. Azóta az angyalok mindig ültethetnek egyet-egyet, amikor akarnak, de csak akkor, ha a földön járva olyan emberpárra bukkannak, melyet oly önfeláldozó hűség forraszt egybe, mint a piros és fehér lóherét.

Ezért oly ritka a négylevelű lóhere.

*

A költő imádattal csókolta meg a leány ajkát:

— És az angyaloknak ma megint szabad egyet ültetni!

Kiss Géza.

BÚCSÚ.

Utólszor kezdek diákos versbe
S most több bánattal, mint néha-napján,
Ha bú került itt az életembe.

Mert itten most már hiába minden:
Ha sírással is, de el kell menni
És köszönni kell szép lassan innen. —

Mert szép volt bizony itt napról-napra
A köztünk való igaz barátság
Bármilyen sorsban összetartva.

Jó volt, ha néha szomorkodóba,
Búsulásunkba, vígasságunkba
Felhangzott itt bor közt a nóta.

Jó volt verselő diáknak lenni
Az Alma Mater víg városába,
Örömré, búra nótát keresni. — —

Dehát most már mindennek vége
S mind egyre-jobban érzik itten
Egy új életnek a közelsége.

Mást nem lehet már: csak abbahagyni
És sok emléket vinni magammal
S amit szerettem, ami szép volt
Öreg diák módjára megsiratni.

Szigethy Ferenc.

BÓNA MIKLÓSRÓL.

Nem lesz érdektelen, sőt azt hiszem örömmel fogják olvasni soraimat azok az ifjak, kiknek köréből oly sokan fogtak fegyvert a haza, a király hívó szavára nemzetünk nagyobb dicsőségére, igazunk védelmére. Jól eső érzéssel olvassák azok az ifjak, a kiknek baráti karjai közül ment el szintén hont védeni, azért vérezni, ha kell meg is halni, a kikhez tartozik szívvel-lélekkel: Bóna Miklós II. jh. is.

Büszkén vallhatja magáénak Bóna Miklós II. é. jh.-t az a vén iskola, melynek emlőin nevedő ifjak, követve elődeinknek példáját, lelki tulajdonaik kiválóságát, nagyságát csodáltatják.

Mi is. — kik itthon, csendes faluban, csak a megélhetés gondjaival küzdünk, a nagy perdöntő harcoknak csak olvasói vagyunk, — egy-egy magyar diák-katona vitéz tettéről olvasva, hallva, fellobog szívünkben a régi láng, a legendás idők, daliás idők elevenednek fel lelkünk előtt, megerősödik büszkeségünk: mert mi is magyarok vagyunk . . . !

Bóna Miklós II. é. jh. sógorom ifjú mellén az I. oszt. nagy vitézségi érmet nézve, a magyar ifjúság lelki erejét, harci kedvét, hallált semmibe vevő bátorságát látom igazán csak csillogni, ragyogni a napnak fényében . . . a magyarság nagyobb dicsőségére, büszkeségére, . . — elleneink irigykedésére . . . Óh, — mert nagy igazán, joggal mondta Ő, kinek hő vágya betelt, kit már nem bánt az „Egy gondolat . . .” a kit vad kozák dárdája némított el:

. . . „Mindjárt vitéz, mihelyt magyar,
Ő s az Isten egyet akar.“

Most bizonyítja ezt leginkább a kivívott diadalok egész hosszú sora, bizonyítja Bóna hadapród vitézi tette is, a melyért Őfelsége, a magyar király, a legfőbb hadúr az I. oszt. vitézségi éremmel tüntette ki.

* * *

A sebesült ifjú hőst, — miután előbb két külföldi, majd a budapesti Erzsébet Veres-Kereszt Kórházban ápolgatva, sebe kissé begyógyult s némileg ereje is visszajött, — Beregszászba a vármegeyi közkórházba szállították kérésünkre. Így legalább azt, . . , kinek már halálhírét vettük, a kit már megsirattunk, kinek jeltelen sírját vagy temetetlen holttestét képzeltük magunk elé: újra látjuk, újra öleljük, most már megsokszorozódott szeretettel, dicsekedéssel övezhetjük.

Ha úgy egy-egy vasárnapra szabadságot kapott és a kórházból kijött hozzánk: özvegy édes anyjához, néniéhez, sógorához, kis unokatestvéreihez szülő falujába, Macsolára: csendes beszélgetés közben (mindenkor a mi kérésünkre) érintette azon harcok, ütközetek részleteit, melyekben, a mint elbeszéléséből kivettük: mindenkor hős volt.

Egy alkalommal hosszas kérésemre, — ágyában pihenve — elmondta röviden megsebesülése történetét. Én pedig talán még rövidebben leírom a sárospataki főiskola ifjuságának, az ő barátainak, testvéreinek.

* * *

Folyó 1915-ik év március hó 8-án a hajnal előtti órákban, — a Gorlice melletti beásott állásukban történt megbeszélés alapján — elindult a vitéz honvéd csapat az oroszok frontja felé.

Hidegben, nagy hóban órák hosszat meneteltek anélkül, hogy az oroszok felfedezték volna őket. Ijjesztő vak sötétben hegynek fel, hegynek le mennek, menetelnek nem fázva, nem félve, hanem a szó igaz értelmében harci kedvvel, halálig hűséggel a szent ügy, a haza, a király, a győzelmes zászló iránt. Csüggedetlenül értek egy nagy (talán több száz méter) mélységű hegyszakadékhoz, — a melyen teljes felszeréssel át kellett kelni, a mikor már derengeni kezdett.

A szürkület árulója lett honvédeinknek. Balról ellenséges gépfegyverosztag, szemben az orosz gyalogság és tüzérség vette észre s fogadta golyózápporral őket. Bóna Miklós, — ekkor még mint hadapródjelölt, szakaszparancsnok egy félszázad élén valami különös lelki nyugalommal, harci bátorsággal, „győzni vagy halni“ jelszóval — elindult felsőbb utasítás folytán az orosz gépfegyver-osztag elhallgattatására.

A gépfegyver gyorsan kattogó hangja irányába haladt a kis csapat, haladt bátran, de az ifjú szakaszparancsnok intelme szerint okos vigyázattal, mert mint mondotta: „csak a muszka vezérek küldik ok- és cél nélkül a biztos halálba katonáik ezreit.“

Kellett is a vigyázat, mert csak úgy fütyölt, zizegett, sziszegett, süvített a számlálhatatlan sok golyó és hullott jobbra, balra, előre, hátra, mint a záporosó.

Jó, üdvös is volt a kellő vigyázat, a helyzethez képest különben gyors előrehatolás, mert csakis annak köszönhető, hogy csak körülbelül 15 ember esett el, vagy sebesült meg.

A rendkívüli ügyes vezetés eredménye lett, hogy a kis cserjéshez, — hol az ellenséges gépfegyver-osztag volt elrejtve, — már csak vagy 50 lépésre lehetett a 140 emberből álló honvéd félszázad

és — még halottja vagy sebesültje alig volt egy, kettő . . Ekkor rohamot vezényelt Bóna Miklós hadapródjelölt, az ifjú diák-honvéd és a csata meg lett nyerve. A híres és félelmetes magyar roham hatásként: *a gépfegyver kattogása elnémult s az orosz legénység fogságunkba esett.* A gépfegyver leszereltetése közben egy orosz gyalogos a vitéz, fiatal vezérnek tüdejét lőtte át. — Megsebesülése után volt még ideje a további teendők felőli intézkedésre, a rövid tartalmas parancs kiadására . . . A következő percre már nem emlékszik, csak azt tudja, hogy a 4 napi eszméletlen állapota után mint tették be a sebesült szállító vasúti kocsii ablakán.

* * *

Gorlice mellől beszkidí hadállásának erősítésére nem vihette az orosz egy katonáját sem.

E positivum hallása nyújtott neki eszmélkedésének első perceiben vigaszt és erőt.

A március 8-iki gorlicai ütközettel meg lett pecsételve az oroszok sorsa a Kárpátokban. Az volt kezdete a mi nyugat-galíciai fényes győzelmeink szép sorának. Az északi lomha medve fürge kis nyúl módjára fut, szalad barlangja felé vissza . . .

És míg ez történt, amíg javában folytatták dicső honvédeink, közös hadseregünk és a nagy szövetséges németek az oroszok véres visszaverését, üldözését, addig egy kis — máskor katonát csak ünnepnapokon látó — magyar város, mostan elég szép számú katonája, polgára szívből ünnepelt. Ünnepelt egy jogász-gyereket, egy fiatal hőst: Bóna Miklóst.

Harci vitézségének elismeréséül megkapta Őfelségétől a nagy ezüst vitézségi érmet s egyszersmind hadapródjelöltből hadapróddá léptetett elő.

Az érem ünnepélyes feltűzése 1915. év április hó 29-én volt Beregszászban a kórház udvarán, katonák tisztelgése, a polgárok, ismerősök és ismeretlenek üdvözlése között.

Példája lelkesítsen sok magyar ifjút hasonló hadi erényekre, vitézi tettekre, hogy a magyar dicsőség napja, ellenségtől ment, szabad, boldog Magyarhon egén örökké ragyogjon . . !!

Macsola, (Beregm.) 1915.

Angyal Viktor,
ref. lelkész.

A sárospataki főiskola aranykönyve.

III. A sárospataki főiskola hadbavonult jelenlegi és volt növendékei:

Név	Minőség	Megjegyzések
dr. Fekete Gyula volt joghallgató, lapunknak előbb főmunkatársa, majd felelős szerkesztője	Kadét aspirant.	Az északi harctéren vívott ütközetek közben orosz fogságba került.
Doktor Béla II. joghallgató.	Kadét aspirant.	Megkapta az I. oszt. vitézségi érmet. Elesett a délkeleti harctéren.
Szabó Ferenc volt hittanhallgató	Kadét aspirant.	Megsebesült az ész. harctéren.
Komáromi János volt gimn. tan., lapunknak több éven keresztül dolgozótársa.	Kadét aspirant.	Az északi harctéren vívott ütközetek alatt megsebesült a két lábán és az egyik karján.
Urbán Sándor* I. joghallgató.	Kadét aspirant.	Orosz fogságba került a Kolo-mea mellett vívott ütközetekben
Kerekes György volt hittanhallgató, lapunknak volt főmunkatársa.	kadet.	Olasz fogságba került.
Soltész Tamás volt joghallgató.		Elesett az északi harctéren.

* Újabban azt a hírt kaptuk, hogy Urbán Sándor elesett volna Kolomea mellett. Az aranykönyvünk ezt a pontját a későbbi idő fogja eldönteni.

A GRÁNÁT-ALMAFA.

A gránát-almafát olthatatlanul égő szerelem emészt-hette valakiért, azért volt minden szirma oly égő piros, mint egy meghasadt szív kiserkedt vércseppje. A becsületes és boldogtalan segédjegyző szentül hitte és mélységesen érezte, hogy ez így van, hiszen az ő szívének is minden csepp vére ilyen szenvedélyesen piros, ilyen lángolóan lázas szerelemmel epedt a szépséges pappleányért. Mert annak a kiskertjében virult a gránát-almafa és a segédjegyző szinte féltékeny volt rá, hogy talán az is a pappleányt szereti, de azért szerette, nagyon szerette a piros gránátvirágokat. Hogyne, hiszen hányszor megsimogatta őket a lány selymes pillantása, néha még a keze is hozzá rebbent, könnyedén mint egy szálló fehér szírom. És sokszor szakított is egyet-egyet és odatűzte a jegyző szíve fölé, emlékül, balzsamul, de haj — nem szerelemből. Igen, ilyen vérszínű, szerelmes virágot kapott tőle tavaly is, mikor élete utolsó báljára indult — — azt találták meg színevesztetten, halottra-váltan a tárcájában, amikor deres és ködös novemberi alkonyatkor halva lelték meg a galíciai csatamezőn. Bizonyosan szikkadt és szomjas volt a halicsi tarló és magyar honvédek tüzelő vérenek kellett megtermékenyíteni. Olyan fiatal lobogó szívek vérenek, amilyen a segédjegyzőé volt, amiből majd csipkerózsa fakad. Vagy talán pómagránát? . . .

A szépséges pappleány kertjében pedig — óh csodák csodája! — nem hajtott ki az idén a gránát-almafa. Kiröppent belőle a vérvörösén virágzó élet, mint a halott jegyző szívéből a sóvár, akaratos és vergődő szerelem. . . .

Kiss Géza.

AZ IFJÚSÁGI KÖZLÖNY EGYIK FELADATA.

Az 1914. évben 30 éves fennállását ünneplő Ifjúsági Közlöny szép múltra tekint vissza. A jubiláris füzet 14. lapján öröm olvasni, hogy mennyi jeles, ma már nagynevű szerkesztője s munkatársa volt ez ifjúsági lapnak. Kell is okvetlenül ilyen lap egy nagy főiskolának, melynek ifjúsága közt annyi, jövőben nagyramenendő tehetség bontogatja félenken szárnyait. Kellemes visszaemlékezni azoknak is az ifjú évekre. Harminc éven keresztül gazdag rovattal jött e lap s bizonyára jött olyan cikk is, bár elvéve, amire én most gondolok és amit egyik főfeladatul állítok jelen soraimban az Ifjúsági Közlöny elé: jött az ifjúság történetével foglalkozó cikk. Jó volt e jubiláló füzet arra is, hogy ezt a gondolatot adja. A 14—15, 12, 18, 28—31. stb. lapokon közölt cikkek egy-egy adalék a főiskolai ifjúság történetéhez. De én még tovább akarok most menni. Nyissunk állandó rovatot erre *Adattár* címen! Kezdjük meg ezt a XXXI. évfolyamban.

Ha megnézzük pl. a tudományos folyóiratokat, a legtöbben találunk adattári rovatot. (Irod. Közl.) És e rovat az Irodalom, vagy az Egyleti élet elé kerülne. Olyan cikkek foglalnának benne helyet, amelyek a sárospataki ifjúság múlt dolgaival foglalkoznának. A főiskolai levéltár s könyvtár gazdag anyaggal rendelkezik erre nézve, kiaknázhatatlan s még ismeretlen adatokat garmadával lehetne előkeresni a poros egyházkerületi jegyzőkönyvekből, szeniori elszámolásokból stb. Elég utalni csak pl. Ellend József cikkére (az 1794. diáklázadás, a főiskola a szabadságharc alatt), a Szinyei Gerzson s Horváth Cyrill dolgozataira, hogy belássuk, mily végtelen sok becses adalékkal járulhatna maga az ifjúság is saját történetének megírásához. Hiszen tollforgató ifjak mindig akadtak, akadnak s akadni is fognak, akik szívesen szállnak le témákért is, de meg emlékekért, a történeti igazság ismeretétől csalva, a multak ismeretének vágyától vezérelve az elmúlt időkbe. Megbecsülhetetlen ez a késő utókorra nézve, akik nemcsak iskolájuk s ifjúságuk történetét fogják jobban megismerni, hanem a költői lelkületűek még esetleg tárgyat, impulzust, ihletet is nyerhetnek az összegyűjtött adatokból. Hiszen a „Nagyenyedi két fűzfa“ hősei is diákok voltak, az ő történetük is diáktörténet s

egy Jókai vette tollára őket. A süveggel hordott dombnak emlékkönyvi feldolgozását mi is felhasználtuk (Ethn. 1915. 2—3). Nagy szolgálatot tehetne a Közlöny így a tudományos és szépirodalomnak is.

Csak az imént hívtam fel épen én a Közlöny figyelmét arra, hogy állítsa össze a katonáskodó diákok (jelenlegi s régebbi diákok) névsorát, szóval a főiskola aranykönyvét csinálja meg. Elsőrendű kötelessége ez minden iskolának, főképp a nagymultú sárospataki főiskolának. Bővítsük ki most ezt a feladatot és nemcsak a jelen, hanem a múlt eseményeknek okiratokon alapuló históriáját is fel kell dolgozni az Adattár rovatában. Örülnünk kell, hogy van erre lapunk s kötelességévé tegye a lap, hogy ezt megcsinálja.

Roppant sok tárgy kínálkozik itt kidolgozásra. Elég csak egyre rámutatni: az önképzőkörre. A sárospataki önképzőkör története még nincs feldolgozva. Egy kis darabját próbaképen adjuk: a Petőfi-önképzőkör történetét az Adattárban. Kövesse ezt a többi is!

Gulyás József.

ADATTÁR.

I.

KIKELET ALBUM.

Ez album a gimn. VI. osztály tanulóiból alakult *Kazinczy Társulat* kiadványa volt, szerkesztette Bálint Bertalan. Megjelent Sárospatakon 1862-ben. A milleniumi értesítőnek 169. oldalán sem a társulatról, sem az albumról nincs megemlékezés. Az albumot, mely Bálint Dezső úr ajándékából került a könyvtárba, írói Bakó Dániel tanárnak ajánlják tanítványi szeretettel s az album jövedelmének fele része a tanári nyugdíjintézet javára ajánltatik fel. Irtak bele prózát, költeményt, (balladát, allegoriát, szonettet) Bálint Bertalan, Farkas Dániel, Fehérváry Bertalan, Kiss Mózes, Kollonay Elek, Mikola László, Nemes Károly, Pap Kálmán, Székely Bertalan, Székely Sándor, Teöreök Béla, Tóth Sándor, Janka Sándor, Tariska Lajos. Ajánló versükben elismeréssel adóznak tanáruknak, aki lelkükben a kikelet csiráit életrekelte. Az „Előzmény“ c. rovat előadja a kör alakulását. A költeményeken érzik a nagy költők hatása (V. László álma 11. l., Hunyadi László 22. l., Arany V. Lászlója; Oda vágyom 67. l., Arany: Vágy c. költ. stb.). Általában véve azonban jobbak, mint a későbbi korból való Petőfi-önképző albumának versei.

II.

A PETŐFI-ÖNKÉPZŐKÖR ALBUMA.

A főiskolai könyvtár kéziratára egy Albumot őriz, amelybe az Erdélyi-önképzőkör elődjének, a „Petőfi önképző-társulatnak“ tagjai írtak bele munkáikat. E társaság a főgimnázium VII. osztályú növendékeiből alakult az 1863—1864 iki iskolai évben. 1863. november 22-től kezdte jegyezni az albumot Marikovszky Pál. Azokat a zsenyéket tartalmazza, amelyeket a kör emlékkönyvbe írásra méltatott. Két évig élt csak e társulat, mert az érettségi után 1865.

végével megszűnt s az Album is lezárattott. Kacsóh Lajos, Kacsóh Pongrác dr. atyja, a társulat egykori tagja s talán elnöke ajándékozta a főiskolai kéziratárnak 1882. június 25 én, mint parányi adalékot a főiskola kulturtörténetéhez. Ugyanő adta a kör jegyzőkönyveit is a könyvtárnak 1868 ban.

Az Album tanúsága szerint szorgalmas tevékenységet fejtettek ki az ifjak. A legjobbakat, az emlékkönyvbe s pályadíjra méltatott darabokat, be is írták ide. Több, részint eredeti, részint fordított dolgozat van benne. Téglássy József pl. franciából fordít egy beszélyt s egy verset, Csoma József németből kettőt. Mások is fordítottak németből, míg Marikovszky Pál, Makkay János, Bodor István, (Néprege a füleki várról), Kardos József, Siffmann Sándor, Literati Ödön, Vitéz Tamás, Kacsóh Lajos, Téglássy József Ónody Geiza eredeti darabokat írtak. Némelyik (Kardos) többet is. Formájukat tekintve a darabok többnyire dalok (népdal, néprege, dal, szonett, ballada). Több közülök pályadíjat nyert. A tárgykör a legtöbben a szerelem. Néhány a rab keservéről szól, ami a hatvanas években egészen érthető. Egy Petőfi szelleméhez van intézve, elsíratja a nagy dalnokot.

Végignévezve e darabokat, meg kell vallanunk, hogy akad ugyan egy-két ügyesebb dolog is, (mint pl. 10 l. Jóság próbaköve, a 17. oldalon: Tavasz lesz már, az 56 oldalon Bánatomnak. 61. old. Nyárban, 50 old. Budamér, 90 old. Népdal, melyet a szerző sajátkezűleg írt be), de a legtöbb gyenge. A laudatores temporis acti, a régi világ dicsérői tehát itt kénytelenek megvallani, hogy az ifjúság nagy átlaga akkor is szárnypróbálgatásokat mutatott csak be, mint ma is.

Erről a körről alig néhány szónyi adat van csak a milleniumi értesítő 189. lapján. Ugyanott megtalálható a későbbi gimn. önképzőkör történetének vázlata.

III.

HAJNAL.

A kéziratár rendezése alkalmával került elő a milleniumi értesítő 169. lapján említett *Hajnal* c. kéziratot folyóirat is, mely az akadémiai „magyar irodalmi önképző tár-

sulat“ közlönyeként havonta kétszer (15., 30.), két ívnyi terjedelemben, két példányban jelent meg. Mindenik füzet végső lapjának alján ott aszerkesztőség neve is. Törös Kálmán a népirod. szak szerkesztője, Varga László a bölcs. szak, Ujj István a nyelvi szak szerkesztője, Vékony Antal a felelős szerkesztő. Az 1. szám 1868. okt. 15-én, az első évfolyam utolsó (18) száma 1869. június 30-án jelent meg.

A kéziratári példány a tanári kaszinóé volt. A második évfolyamból 5 szám van meg 1869. szept. 15-től nov. 15-ig. A szerkesztőség tagjai Kovács Zsigmond (szépirod.), Kiss Lajos (bölcs.), Simon Andor (nyelvi), Vékony Antal (felelős szerkesztő). Mindkét évfolyam első oldalán szózat olvasható az ifjúsághoz és megindokolása a kéziratot lap megindításának.

(G)

IRODALOM.

Szombati-Szabó István: A halál parkja (Versek.) Ezek a versek legnagyobb részben a művészet jegyében fogantak. Majdnem mindig inkább a technika lep meg, a forma, mint a benne rejtőző gondolat. Gyönyörűen vannak ezekben a versekben a szavak egymásután írva, igazi-szép zenével szólnak ebben a könyvben a verssorok mind. — És inkább, általában a csöndes, halk hang uralkodó a kötetben, összhangban, azokkal a motívumokkal, amelyek úgyszólván egyedül mozgalják: a kételkedéssel, szomorúsággal, elhagyatottsággal — és igen sokszor a halál gondolatával.

Négy ciklusra van felosztva s ebben a négy különböző részben hiába ölel fel egy óriás mezőt, mindentűn csak szomorúsággal, sirással, a halál gondolatával tér vissza. — Az első részben, az istenes versekben is mindenütt és először az élet nehézsége, nyomorúsága, fájdalma érzik. Egy zsoldáros, imádságos ember panaszkodása ez a néhány vers, aki végre is az utolsó versben ebben a ciklusban igen szépen megnyugszik úzött, szomorú sorsában. — A második ciklusban (Az Élet, amely nagyon furcsa) ha egy kicsit több szinnel is, megint a szomorúság lép előtérbe, de az itt inkább keserűséggé válik, a magyarság feletti keserűséggé. Nagy bánattal látja a magyarság sorsát, a maga sorsát; nagy sirással jár a „magyar erdőbe“, ahol minden arra vall, minden odáig jutott már, hogy egyszer: eszébe jut a halálnak, fejszét ragad és kivágat minden fát a magyar er-

dőn. — Leginkább a szívéből és igaz érzéseiből lett Szombati-Szabó Istvánnak a Hűtlen asszony, Gabriella című ciklusa. Nagyon szép, szomorú-szerelmes versek ezek. S minden bánkódás, sírás dacára is mégis itt vannak a legnagyobb erejű versek (Átok-imádság), amit azonban, igaz, megszelidít később egy másik versében a mindig csak visszatérő sírás, az elveszett szerelme feletti nagy szomorúsága. Más nem tudom hogy látta egészben ezt a kötetet: nekem ebben a ciklusban tetszett egy vers a legjobban minden írása közül Szombati-Szabónak s ez a: Miriám, én hűtlen szép Miriámom című. Nem tudom talán azért, mert bibliás ízű benne minden s a héber költészet nagy erejét érzem minden során, különösen a hasonlatai meglepő szépségében. — Legkomorabb világ érzik az utolsó ciklusban: a halál parkjában. Itt minden szomorúság, sírás a legvégsőjét éri el, itt feladása van már mindennek, ami körülöttünk az élet; ez a világ már az életen túl van, de mégis ebben a világban, ott ahol abba hagyunk minden örömet, minden az életünkre tartozó vágyat. Lemondás már ez mindenről, ami a miénk volt itten:

Az élet ez, mely tarka-barka,
Hulló szín, mint a lepke szárnyé.
Az élet ez: a halál parkja,
Mert benne minden a halálé.

A debreceni tudós Hatvani professorról való elbeszélő költemény nyel végződik be a kötet, amely valamikor pályamű volt s a debreceni Csokonai-Kör pályázatán díjat nyert.

Szigethy Ferenc.

A főiskolai könyvkereskedésben

bárhol megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

Nagy raktár: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvekből és ifjúsági iratokból. Írószerek, levélpapírok, hegedő-kellékek, festészeti és fényképészeti cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük, 20 koronán felüli megrendelést bérmentve küldünk.

Főiskolai könyvkereskedés és könyvkötészeti kezelőség. Sárospatak.

Nagy választék képeslapokban, he'enkint ujdonság!
Bel- és külföldi ujságok, folyóiratok előfizetési irodája!

Ugyan kérem, szép kisasszony
Nézzen hatra már!
Azért kényes,
Mert oly fényes
Miglécz-cipőbe jár?!

A modern kor igényeinek minden tekintetben megfelelő munkáim kivívták ugy Sárospatak, mint megyénk közönségének teljes elismerését, pártfogását. A tisztességes verseny eszközeinek felhasználásával, az elegancia és izlés feltételeinek ki-elégítésével

sikerült hatalmas vevőkört alkotni.

A tavaszi szezon kezdetén felhívom a közönség b. figyelmét a dr. Kapitány Andor-féle emelletes házban (Rákóczi-ut) lévő

divatcipő-üzletemre !

Az igen tisztelt közönség b. pártfogását továbbra is kérve, vagyok kitűnő tisztelettel

Miglécz János Sárospatak.

Müller Ármin sárospataki divatáru kereskedő

Férfiöltönyöket és ref. papi palástokat felelősség mellett elvállal

ajánlja dús választéku férfi-kalap és finom fehérneműit. **▲ tanuló-ifjúságnak kedvezményes olcsó árak ; ünneputáni s részletfizetésre is.** ◊◊◊◊◊

Legrégibb

és leghirnevesebb vendéglő Sárospatakon a

Feldmesser Herman

a mai modern igényeket teljesen kielégítő

vendéglője!

Izléses vendéghelyiség, kitűnő magyar konyha, jó bor, valódi kőbányai sör, kényelmes szállodai szobák. — Az ifjúság részére izletes villásreggeli ::

kedvezményes áron

A legpontosabb, legelőzékenyebb kiszolgálás.

Alapított 1890. Alapított 1890.

Spitz Antal

órás és ékszerész Sárospatak.

Ajánlja dus raktárat mindennemű ékszerek, nászajándékok és elsőrendű zsebórák beszerzésére. — A nemes tanuló-ifjúságnak, lelkes tanító uraknak árfelemelés nélkül előnyös részletfizetésre is.

Vidékre a legnagyobb készséggel választékot küldök. Javítások a legpontosabban eszközöltetnek. Kitűnő villany-elemünk van!!

'HUNGARIA'

mosó s vegytisztító intézet S.-Patakon.

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy a Rákóczi-utcán a mai kornak teljesen megfelelő

vegytisztító intézetet

létesítettem. Elvállalok minden e szakba vágó munkát, u. m. férfi- és női ruhák, keztük, függönyök, szalagok, csipkék, nyakkendők és fehérneműek tisztítását. Kelme és ruhafestést minden színre elvállalok. A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradok

tisztelettel

Neumann Mór mosó és vegytisztítóintézete.
Gallérok 7 nap alatt készülnek. Szórmetisztítás.

A

'Központ'

vendéglőben

minden, ami jó. kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villásreggelik, kitűnő zaclik, jó borok. Ezenkívül elvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,

a „Központ” tulajdonosa.

Modern Könyvtár

Kapható: Fischer
Lajos könyv-
kereskedésében.

Legújabb megje-
lent kötetei:

Karinthy Frigyes és
Emőd Tamás:

A vándor katona.
(Újpestei történet) 80 f.
Upton Sinclair:

Az iparbáró.

(Egy amerikai milliomos
életének története) Sárosi
Bella fordítása. Ara 60 f.

**A vöröskeresztes le-
ány** és egyéb elbeszél.
Esty Iánosné ford 60 f.

Harstein Lajos

cukrász ajánlja a legfinomabb
teasütemények kilóját 5 K-ért.

Süteményei, tortái elsőrendűek.

Vidéki megrendelések, el-
jegyzési és menyegzői torták
jutányos áron készülnek.

Alapítva 1810-ben.

Haltenberger Béla

KASSA.

A gyár teljes üzem-
ben van. — Ruha-
és gallértisztítás a
legszebb kivitelben.
Gyász esetben ruhák
festése feketére
— soron kívül. —

Postacím: HALTEN-
BERGER RUHAFES-
TŐGYÁR: KASSA.

Burger Lajos uri szabó, hazai és angol szövet raktár.

Készít mérték szerint zakkó öltönyt 40 K és feljebb, zsaket öltönyt 70 K és feljebb, továbbá mindenféle öltönyöket a legjutányosabb árban. Ref. papi palástokat selyemből 110 K. Selyemből bársony előrészszel 120 kor. jótállás mellett. Tanulóknak és akadémiái hallgatóknak kedvezményes fizetési feltételeket adok. Kovaid Péter és Fia országos hírű vegytisztító gyáranak egyedüli képviselője Sárospatakon

„AMERIKA“-szálloda

és vendéglő Sárospatakon. a vasut mellett. Olcsó, kényelmes, tiszta szobák. A vendéglőben kiváló jó magyar konyha, elsőrendű hegyaljai tiszta borok.

Tulajdonos Ornstein Ignác Sárospatakon.

Legolcsóbb cipő beszerzési forrás Stecher Márkus cipőüzletében Sárospatakon!

Mindennemű férfi-, női-, fiu-, leány és gyermekcipők dus választékban. Ame-
rikai, angol és francia cipők különlegességek legjutányosabb árban. Cipősámfák
is kaphatók. — Tanulóifjuságnak kedvező fizetési feltételek mellett!

Sárospataki Ifjusági Közlöny

XXXI. évfolyam.

Főszerkesztő :
Ladányi Mihály.

Felelős szerkesztő :
Szigethy Ferenc.

Társzerkesztők :
Kiss Géza és ifj. Rácz Lajos.

1914—15.

SAROSPATAK.

NYOMATOTT A REF. FŐISKOLA KÖNYVNYOMDAJÁBAN

1915.

TARTALOM.

Vezércikkek:

	Lap.
Gulyás József: A sárospataki főiskola aranykönyve ...	81
inl.: Háború és kultúra ...	57
Szigethy Ferenc: Előszó...	1
" " A sárospataki ifjúság és a háború ...	113
" " Utolsó sorok ...	177
—: Erdélyi János szobra Sárospatakon ...	25

Társadalmi és tudományos cikkek:

Dr. Buza László: A háború és a világbéke ...	2
Molnár Elemér: Világdráma ...	167
Dr. Rácz Lajos: Háború idején ...	61
ifj. Szabó Sándor: A Széchenyi Szövetség és a háború ...	10

Elbeszélések, rajzok.

Angyal Viktor: Bóna Miklósról ...	184
Finkey Zoltán: A hős ...	35
Flamma: Sápadt emberek közt ...	65
Kiss Géza: Akit nem vettek be ...	5
" " Gesztenyeharcok ...	30
" " Kamarások ...	89
" " A Szélmalomdombi ütközet ...	117
" " A paraszt-költő ...	134
" " A Móricz Zsigmond falujában ...	156
" " Özikék ...	169
" " A négylevelű lóhere ...	180
" " A gránát-almafa ...	188

Mészáros Lajos: Szomorú történet	151
Osváth József: Siráz gyöngye	97
” ” ” ”	128
Szigethy Ferenc: Sebesültekkel a vonaton	13
” ” Séták az iskolakertben	42

Versek:

Gulyás József: Csatatűzben	4
” ” Pogány ének	149
Györék József: A lelkem nagylelkűsége	41
” ” Uram Isten Neked szól	84
Illyés János: Te és én	70
Kiss Géza: A szerelmek szerelméből	179
Szigethy Ferenc: Esteledik a falunkba	9
” ” Tábori posta	34
” ” Új vitézi ének	64
” ” Tábori posta	88
” ” Levél Patakra	116
” ” Búcsú	183
Szombati-Szabó István: Asszonysirató vers	28
” ” Be sötét a magyar erdő	59

Zenésített nóták.

Kiss Géza—Jónás: Háborús csárdás	155
Szigethy—Bathó: Búcsú diáknóta	154

Diáktársadalom; aktualitás:

Bogyay Zsigmond: A Sp. Ifj. Közl. Szerkesztőjének	85
Gulyás József: Az Ifjúsági Közlöny egyik feladata	189
irl: Jegyzetek	16
” Jegyzetek	45
Német Béla: Diáksorozás	161
Szigethy Ferenc: Felhívás a sp-i ifjúsághoz	20
” ” Még egyszer a legációról	71
” ” Katonák	73
” ” A mi katonáskodásunk	94
” ” Látogatásom az ápoló theológusoknál	164

—thy: Készülődnek a nyolcadisták	39
Ipszilon: Magyar barátság — szerb hálátlanság	46
„ A magyar nő	104

Nekrolog.

Kiss Géza: Batta Ferdinánd	139
Osváth József: Michel Jenő	138
„ „ Horváth József	138
Szigethy Ferenc: Szívos Mihály	17
„ „ Kérészy István	18
„ „ Miskolczi Simon János	145
—: Ifj. Szapáry István gr.	19
—: Soltész Ferenc	161

Adattár.

G.: Kikelet	191
„ A Petőfi önképzőkör albuma	191
„ Hajnal	192

A Sp. főiskola aranykönyve.

Tanárok	123
Tanulók	160
Tanítók	187

Könyvismertetés, Hírek, Szerkesztői üzenetek, Hirdetések, Nyilttér

minden számban.